

Hemşirelik Öğrencilerinin Mesleki Benlik Saygıları ve Öğrenimlerine İlişkin Doyum Düzeylerinin Belirlenmesi

Determination of the Satisfaction Levels of Nursing Students on Their Professional Self-Esteem and Education

Seda Değirmenci Öz , Güldem Yıldız

İstanbul Aydın Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İstanbul, Türkiye

ÖZ

AMAÇ: Çalışma, hemşirelik öğrencilerinin mesleki benlik saygıları ve öğrenimlerine ilişkin doyum düzeylerinin incelenmesi amacıyla tanımlayıcı tasarımda gerçekleştirilmiştir.

YÖNTEM: Çalışmanın örneklemini, İstanbul ilinde bir vakıf üniversitesinde öğrenim gören 149 hemşirelik öğrencisi oluşturmuştur. Veri toplanmadan önce etik kurul ve kurum izni alınıp, veriler "Öğrenci Doyum Ölçeği-Kısa Form" ve "Aricak Mesleki Benlik Saygısı" ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizi; yüzde, t testi, ANOVA, Pearson Korelasyon ve Mann Whitney U testleri ile yapılmıştır.

BULGULAR: Çalışmaya katılan öğrencilerin çoğu kadın (%82,6) ve 21-23 yaş (%45,6) aralığındadır. Öğrencilerin %73,2'sinin hemşireliği isteyerek seçtiği, %59,7'sinin mesleği seçerken ailesinin etkili olduğu, %91,9'nun mezun olduktan sonra mesleği yapmayı düşündüğü ve %74,5'nin üniversitenin sosyal kulüplerine üye olmadığı saptanmıştır. Öğrenci doyum ölçeğinin genel ortalaması 3,43±,71 olup, öğrencilerin en yüksek öğretim elemanları alt boyutundan (3,68±0,69), en düşük ise kararlara katılım alt boyutundan (3,19±0,45) puan aldıkları saptanmıştır. Mesleki benlik saygısı ölçeğinin toplam puanı ise 115,87±18,25 olarak belirlenmiştir.

SONUÇ: Öğrencilerin, mesleki benlik saygısı ölçeği ile öğrenci doyum ölçeği arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin mesleki benlik saygılarının en düşük birinci sınıfta, en yüksek ise dördüncü sınıfta olduğu belirlenip, mesleğini isteyerek seçen, bölümden memnun olan ve mezun olduktan sonra mesleğini yapmayı düşünen öğrencilerin mesleki benlik saygılarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Öğrenci doyum, mesleki benlik saygısı, hemşirelik öğrencileri

ABSTRACT

AIM: The study was designed in descriptive design in order to examine the professional self-esteem of nursing students and their satisfaction level in their education.

METHODS: The study was carried out on 149 nursing students studying at a foundation university in Istanbul. Ethics committee and institution permission were obtained and the data were collected by using Student Satisfaction Scale-Short Form and Arıcak Occupational Self-Esteem Scale. Data were analyzed using percentage, t test, ANOVA, Pearson Correlation and Mann-Whitney U tests.

RESULTS: Most of the students participating in the study were female (82.6%) with ages ranging between 21-23 (45.6%) years. It was determined that 73.2% of the students had chosen the profession voluntarily, 59.7% of them under the influence of their families, while 91.9% of them thought they would do their job after graduation and 74.5% of the students were not members of the social clubs. The overall average score of the student satisfaction scale was 3.43±71, and it was found that the students got the highest score (3.68±0.65) from the subdimension of the teaching staff (3.68±0.69). The total score of the self-esteem scale was determined as 115.87±18.25 points.

CONCLUSION: It was determined that there was a positive and significant relationship between the students' self-esteem scale and the student satisfaction scale. Students' professional self-esteem was the lowest in the first, and the highest in the fourth grade, and professional self-esteem was found to be higher among students who had chosen the profession voluntarily, who were satisfied with the nursing department and thought to continue their profession after graduation had higher self-esteem.

Keywords: Student satisfaction, professional self-esteem, nursing students

Geliş Tarihi / Arrival Date: 10.10.2018

Kabul tarihi / Date of Acceptance: 08.05.2019

İletişim / Corresponding author: Seda Değirmenci Öz, İstanbul Aydın Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İstanbul, Türkiye

E-posta / E-mail: sedadegirmenci@aydin.edu.tr

Yazarların ORCID bilgileri:

S.D.Ö. 0000-0002-4790-9639, G.Y. 0000-0002-9892-4126

GİRİŞ

Sağlık bakım sistemi içinde anahtar rolü üstlenen, sağlıklı ve hasta bireye bakım sunan hemşirelerin güvenilir, dürüst ve etik ilkelere uygun olmasının temelleri lisans eğitiminde atılmaktadır. Hemşirelik eğitimi büyük önem taşımakta ve öğrencide hemşireliğe ilişkin bir bilinç geliştirme süreci olarak duyuşsal, bilişsel ve psikomotor öğrenme alanlarını içermektedir. Bu eğitim öğrencilere mesleğin gerektirdiği çağdaş rolleri kazandıracak yeterlilikte olmalı ve öğrencinin hemşire olarak temel sorumluluğunun ne olduğunu, bu sorumluluğu yerine getirebilmek için sahip olması gerekenler neler olduğunu kavramasını ve mevcut durumu analiz etmesini sağlamalıdır. Hemşirelik eğitiminde herhangi bir nedene bağlı meydana gelebilecek sorunlar beraberinde toplumun sağlığını da olumsuz yönde etkileyecek sonuçlara yol açabilmektedir (Karaöz, 2003; Görüş ve ark., 2014; Filiz ve Dikmen, 2017; Hemşirelik Lisans Eğitimi Çalıştayı, 2017).

Yükseköğretim kurumlarının, öğrencilere tanıtımlarını yapabilmeleri, kendilerine öğrenci çekebilmeleri ve rekabet ortamında varlıklarını sürdürebilmeleri için, eğitim ortamında hizmet verdikleri öğrencilerin doyumlarını belirlemesi, kalite çalışmaları doğrultusunda bu doyumun her yıl düzenli olarak ölçülmesi ve sonrasında bunu artırmaya yönelik girişimlerin başlatılması hem eğitim hem de mesleki açıdan kalitenin sağlanmasında büyük önem taşımaktadır. Öğrencilerin öğrenim görmüş olduğu kurumun işleyişi ve kalitesine yönelik doyum ve beklentileri temelde çok boyutlu olup bunlar; eğitim kalitesi, fiziki mekanlar, sunulan uygulama olanakları, sosyal, kültürel ve sportif olanaklar ve öğrencinin bireysel özellikleri gibi farklı boyutları içermektedir (Saydan, 2008; Baykal ve ark., 2011; Egelioglu ve ark. 2011; Civci ve Şener, 2012; Özdelikara ve Babur 2016).

Özellikle hizmet alanı insan ve insan sağlığı olan hemşirelik mesleğini seçen ve hemşire adayı konumunda olan öğrencilerin, mesleğinde başarılı ve verimli olabilmesi, mesleğiyle gurur duyması ve değerli görmesi meslek kimliğini benimsemeleri açısından önemli ve gerekli bir durum oluşturmaktadır. Bunun sağlanmasında mesleki benlik saygısı önemli bir yer tutmakta olup, hemşirelik öğrencilerinin çağdaş ve istendik özelliklere sahip olabilmeleri, mesleki başarı elde etmeleri ve bunun yanında bireysel ve mesleki doyum sağlamaları açısından; girişken, sağlıklı ilişkiler kurabilen, kendilerini kabul eden ve aynı zamanda çevreden kabul gören, özgüveni ve özsaygı düzeyleri yüksek bireyler olarak yetişmeleri gerekmektedir (Erbil ve Bostan, 2004; Şener ve ark., 2011; Torun ve ark., 2012; Zamanzadeh ve ark., 2016).

Bu nedenle, yükseköğretim kurumlarının öğrencilerin sosyal gereksinimlerini karşılayacak etkinlikler düzenlemesi, öğrencilerin mesleki benlik saygılarını danışmanlık çerçevesinde değerlendirmesi, eğitim sisteminin öğrenciyi aktif kılacak ve mesleki benlik saygısını olumlu yönde etkileyecek nitelikte olması, ayrıca öğretim elemanlarının, öğrencilerin mesleki benlik saygısını artıracak, sosyal becerilerini geliştirecek işlevleri de desteklemeleri gerektiği belirtilmektedir (Baybek ve Yavuz, 2005; Altunay ve Öz, 2006; Valizadeh ve ark., 2016).

Mesleki benlik saygıları ve doyum düzeyi yüksek hemşirelik öğrencilerinin kendine güvenen, mutlu, eğitiminde ve mesleğinde başarılı olacağı düşüncesiyle bu çalışma, bir yükseköğretim kurumunda öğrenim gören hemşirelik öğrencilerinin mesleki benlik saygıları ve doyum düzeylerini belirleyerek, gerekli iyileştirmeler için veri sağlanması amacıyla gerçekleştirilmiştir.

YÖNTEM

Araştırmanın amacı ve türü: Hemşirelik öğrencilerinin mesleki benlik saygıları ve öğrenimlerine ilişkin doyum düzeylerinin incelenmesi amacıyla tanımlayıcı ve kesitsel tasarımda gerçekleştirilmiştir.

Araştırma sorusu: Çalışmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

- Hemşirelik öğrencilerinin mesleki benlik saygı düzeyleri nedir?
- Hemşirelik öğrencilerinin öğrenimlerine ilişkin doyum düzeyleri nedir?
- Mesleki benlik saygısı ölçeği ve öğrenci doyum ölçeği ile bağımsız değişkenler arasında anlamlı farklar var mıdır?

Araştırmanın yapıldığı yer ve zamanı: Araştırma, İstanbul ilindeki bir vakıf üniversitesi, sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik bölümünde 2018-2019 eğitim öğretim yılında gerçekleştirilmiş ve veriler Nisan-Mayıs 2018 tarihleri arasında toplanmıştır.

Araştırmanın evren ve örnekleme: Araştırmanın evrenini, bir vakıf üniversitesinde 2018-2019 yılında öğrenim gören 201 hemşirelik bölümü öğrencisi oluşturmuştur. Örnekleme yöntemi tabakalı örnekleme olup, her sınıftan orantılı sayıda örneklem seçimi yapılarak, araştırmaya katılmaya gönüllü olan 149 hemşirelik öğrencisi örnekleme oluşturmuştur. Araştırmanın geri dönüş oranı %74,1'dir.

Veri toplama aracı: Veri toplama aracının birinci bölümünde, öğrencilerin kişisel özelliklerini (yaş, cinsiyet, medeni durumu, mezun olduğu lise vb.), okuluyla ilgili (kaçıncı sınıf, üniversite ve bölümünden memnun olma durumu, öğrenci kulüplerine üyeliği vb.) ve mesleğiyle ilgili (mesleği isteyerek seçip seçmeme durumu, mesleği seçerken kimlerin etkili olduğu vb.) özelliklerini tanımlamaya yönelik anket formu kullanılmıştır. İkinci bölümde ise, Arıcak Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği ve Öğrenci Doyum Ölçeği-Kısa Formunu içeren ölçek maddeleri yer almaktadır.

Arıcak Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği: Arıcak (1999) tarafından geliştirilmiş olup bir mesleği tercih etmiş, bir alanda mesleki eğitim gören ya da bir mesleği uygulayan 17 yaş ve üstü bireylerin ilgili mesleğe olan saygı tutumunu ölçmek amacıyla uygulanan bir ölçektir. Ölçek, 30 maddeden oluşmakta ve bu maddelerin 14'ü olumlu, 16'sı ise olumsuz ifadeyi içermektedir. Olumlu maddeler: 2, 5, 7, 9, 11, 13, 14, 16, 18, 20, 24, 26, 28 ve 30. maddeler, olumsuz maddeler ise, 1, 3, 4, 6, 8, 10, 12, 15, 17, 19, 21,22, 23, 25, 27 ve 29. maddelerdir. Olumlu maddeler beşli Likert şeklinde "Tamamen katılıyorum-5, Katılıyorum-4, Kararsızım-3, Katılmıyorum-2, Kesinlikle katılmıyorum-1" olarak puanlanırken, olumsuz maddeler ters puanlanmaktadır. Her maddeye verilen puan toplanmakta ve toplam puan elde edilmektedir. Ölçek puanları 30 ile 150 arasında değişmektedir. Ölçeğin Cronbach Alfa değeri ,93 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada, Cronbach Alfa değeri ,91 olarak belirlenmiştir.

Öğrenci Doyum Ölçeği-Kısa Formu; Hemşirelik okullarında öğrenim gören öğrencilerin doyumunu belirlemek üzere Baykal ve arkadaşları (2002) tarafından geliştirilmiş olan "Öğrenci Memnuniyeti Ölçeği", günümüz koşullarına uyarlamak ve kısa formunu oluşturarak kullanımını kolaylaştırmak amacıyla revize edilmiştir. Yapılan geçerlik güvenilirlik analizleri sonrası ölçek, beş alt boyuttan (öğretim elemanları, okul yönetimi, kararlara katılım, bilimsel sosyal ve teknik olanaklar, eğitim ve öğretimin niteliği) ve toplam 53 maddeden oluşmakta olup 5 Likert şeklinde "Tamamen katılıyorum-5, Katılıyorum-4, Kararsızım-3, Katılmıyorum-2, Kesinlikle katılmıyorum-1" olarak puanlandırılmaktadır. Ölçekten alınan puanlar değerlendirilirken, her bir alt boyuttan alınan toplam puan, alt boyuttaki madde sayısına bölünerek aritmetik ortalaması alınmaktadır. Buna göre her bir alt boyutta alt boyut puan ortalaması ve ölçek toplam puanı "1" ve "5" arasında değişmektedir. Ölçek, toplamda ve alt boyutlarda ortalama puan "1"e yaklaştıkça öğrencinin doyumunun düşük olduğu, puan "5"e yaklaştıkça doyumun yüksek olduğu şeklinde değerlendirilmektedir. Ölçeğin toplam Cronbach Alfa değeri ,97 olup alt boyutları ,83-,91 arasında değişmektedir. Bu çalışmada, ölçeğin toplam Cronbach Alfa değeri ,84 olup alt boyutları ,75-,90 arasında bulunmuştur.

Verilerin toplanması: Veriler, etik kurul ve gerekli izinler alındıktan sonra araştırmacılar tarafından öğrencilerin uygun olduğu ders saatlerinde, araştırmaya katılımda gönüllü olan öğrencilere gerekli açıklamalar yapılarak veri toplama aracının elden dağıtılması ve ortalama 15 dk. doldurmalarının beklenmesi sonrasında geri toplanması şeklinde elde edilmiştir.

Verilerin değerlendirilmesi: Verilerin analizi, SPSS 15 paket programı kullanılarak frekans, t testi, ANOVA, Pearson Korelasyon ve Mann Whitney U testleri ile yapılmış ve istatistiksel olarak $p < 0,05$ güven aralığı anlamlılık sınırı olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın etik yönü: Araştırmanın etik izni, B.30.2.AYD.0.00.00-480.2/237 sayılı ve 31.01.2018 tarihli İstanbul Aydın Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan alınmıştır. Katılımcılardan da "Bilgilendirilmiş Gönüllü Onay Formu" doldurtularak gerekli izinler alınmıştır.

Araştırmanın sınırlılıkları: Araştırma verileri, bir vakıf üniversitesiyle sınırlı olup, araştırmanın sonuçları genellenemez.

BULGULAR

Tablo 1: Öğrenci Hemşirelerin Kişisel Özelliklerine Yönelik Bulguların Dağılımı (S:149)

Değişken	Grup	s	%
Yaş	18-20 yaş	70	47
	21-23 yaş	68	45,6
	24-26 yaş	10	6,7
	27 ve üzeri yaş	1	0,7
Cinsiyet	Erkek	26	17,4
	Kadın	123	82,6
Mezun olduğu lise	Anadolu Lisesi	69	46,3
	İmam Hatip Lisesi	6	4,0
	Düz Lise	48	32,2
	SML	8	5,4
	Diğer	16	12,1
Gelir Durumu	Gelir giderden fazla	21	14,1
	Gelir gidere denk	88	59,1
	Gelir giderden az	40	26,8
Sınıf	1. sınıf	39	26,2
	2. sınıf	39	26,2
	3. sınıf	35	23,5
	4. sınıf	36	24,2
Şu anda kalınan yer	Yurtta	26	17,4
	Aileyle	99	66,4
	Evde yalnız	3	2
	Evde arkadaşlarla	18	12,1
	Diğer	3	2
Mesleği isteyerek seçme durumu	Evet	109	73,2
	Hayır	40	26,8
Mesleği seçerken etkili olma durumu	Aile	89	59,7
	Arkadaş	2	1,3
	Kendi	54	36,2
	Diğer	4	2,7
Bölümden doyumlu olma durumu	Evet	123	82,6
	Hayır	26	17,6
Üniversiteden doyumlu olma durumu	Evet	81	54,4
	Hayır	68	45,6
Yeterli eğitim alma durumu	Evet	79	53
	Hayır	70	47
Üniversite kulüplerine üye olma durumu	Evet	38	25,5
	Hayır	111	74,5
Mezun olduktan sonra mesleği yapma durumu	Evet	137	91,9
	Hayır	12	8,1

Çalışmaya katılan öğrencilerin çoğu 21-23 yaş arasında (%45,6), kadın (%82,6), Anadolu Lisesi mezunu (%46,3), gelir gidere denk (%59,1), en fazla birinci ve ikinci sınıfta (%26,2) öğrenim görmekte ve ailesiyle birlikte yaşamını (%66,4) sürdürmektedir. Öğrencilerin hemşireliği isteyerek seçtiği (%73,2), mesleği seçerken ailesinin etkili olduğu (%59,7), bölümünden (%82,6) ve üniversiteden (%54,4) doyumlu olduğu, yeterli eğitim aldığını düşündüğü (%53), üniversitenin sosyal kulüplere üye olmadığı (%74,5) ve mezun olduktan sonra mesleğini yapmayı düşündüğü (%91,9) saptanmıştır (Tablo 1).

Tablo 2: Öğrenci Doyum Ölçeği ve Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği Puanları (S:149)

Ölçek ve Alt Boyutları	X±S	min	max
Öğrenci Doyum Ölçeği Genel Ortalama	3,43±0,71	1,55	4,98
Öğretim Elemanları Alt Boyutu	3,68±0,69	2,00	5,00
Okul Yönetimi Alt Boyutu	3,27±0,92	1,00	5,00
Kararlara Katılım Alt Boyutu	3,19±0,45	2,43	5,00
Bilimsel Sosyal ve Teknik Olanaklar Alt Boyutu	3,36±0,78	1,17	5,00
Eğitim Öğretimin Niteliği Alt Boyutu	3,51±0,82	1,31	5,00
Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanı	115,87±18,25	67,00	149,0

Hemşirelik öğrencilerinin “Öğrenci Doyum Ölçeği ve Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği” puan ortalamaları incelendiğinde; öğrenci doyum ölçeğinin alt boyutlarından en yüksek puanın “Öğretim elemanları” alt boyutundan 3,43±0,71, en düşük puanın ise “Kararlara katılım” alt boyutundan 3,19±0,45 olarak alındığı belirlenmiştir. Öğrenci doyum ölçeği toplam puan ortalaması 3,43±0,71 ve mesleki benlik saygısı ölçeği toplam puanının 115,87±18,25 olduğu görülmüştür. (Tablo 2).

Öğrenci doyum ölçeği ile mesleki benlik saygısı ölçeği arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan korelasyon analizinde, pozitif yönde zayıf ve anlamlı bir ilişki ($r=0,215$, $p=0,008$) olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3: Öğrenci Doyum Ölçeği ve Değişkenlere Göre Puanların Karşılaştırılması (S:149)

Öğrenci Doyum Ölçeği Alt Boyutları	Değişken	s	X±SS	t/p
Mesleği İsteyerek Seçme Durumu				
Öğretim Elemanları Alt Boyutu	Evet	109	3,77±0,66	t=2,68
	Hayır	40	3,43±0,72	p=,008
Okul Yönetmi Alt Boyutu	Evet	109	3,39±0,86	t=2,60
	Hayır	40	2,95±0,99	p=,01
Kararlara Katılım Alt Boyutu	Evet	109	3,09±0,40	t=4,64
	Hayır	40	3,45±0,48	p=,00
Bilimsel Sosyal ve Teknik Olanaklar Alt Boyutu	Evet	109	3,47±0,73	t=2,68
	Hayır	40	3,07±0,86	p=,006
Eğitim Öğretimin Niteliği Alt Boyutu	Evet	109	3,63±0,76	t=2,99
	Hayır	40	3,19±0,89	p=,003
Üniversiteden Doyumlu Olma Durumu				
Öğretim Elemanları Alt Boyutu	Evet	81	3,93±0,60	t=5,10
	Hayır	68	3,39±0,68	p=,000
Okul Yönetmi Alt Boyutu	Evet	81	3,66±0,70	t=6,34
	Hayır	68	2,81±0,93	p=,000
Bilimsel Sosyal ve Teknik Olanaklar Alt Boyutu	Evet	81	3,67±0,65	t=5,88
	Hayır	68	2,99±0,76	p=,000
Eğitim Öğretimin Niteliği Alt Boyutu	Evet	81	3,87±0,65	t=6,39
	Hayır	68	3,10±0,81	p=,000
Yeterli Hemşirelik Eğitimi Alma Durumu				
Öğretim Elemanları Alt Boyutu	Evet	79	3,88±0,58	t=3,95
	Hayır	70	3,45±0,73	p=,000
Okul Yönetmi Alt Boyutu	Evet	79	3,57±0,76	t=4,53
	Hayır	70	2,93±0,96	p=,000
Bilimsel Sosyal ve Teknik Olanaklar Alt Boyutu	Evet	79	3,61±0,71	t=4,35
	Hayır	70	3,08±0,77	p=,000
Eğitim Öğretimin Niteliği Alt Boyutu	Evet	79	3,85±0,67	t=5,74
	Hayır	70	3,14±0,82	p=,000
Sınıf Durumu				
Öğrenci Doyum Ölçeği Genel Ortalama	1. sınıf	39	3,69±0,68	F=2,90
	2. sınıf	39	3,32±0,60	p=,037
	3. sınıf	35	3,47±0,71	
	4. sınıf	36	3,25±0,80	
Öğretim Elemanları Alt Boyutu	1. sınıf	39	3,74±0,76	F=2,68
	2. sınıf	39	3,42±0,63	p=,049
	3. sınıf	35	3,75±0,60	
	4. sınıf	36	3,84±0,70	
Okul Yönetmi Alt Boyutu	1. sınıf	39	3,62±0,81	F=3,80
	2. sınıf	39	3,26±0,73	p=,012
	3. sınıf	35	3,25±0,98	
	4. sınıf	36	2,92±1,02	
Bilimsel Sosyal ve Teknik Olanaklar Alt Boyutu	1. sınıf	39	3,64±0,68	F=3,59
	2. sınıf	39	3,28±0,64	p=,015
	3. sınıf	35	3,43±0,75	
	4. sınıf	36	3,08±0,95	

Öğrenci Doyum Ölçeği Alt Boyutları	Değişken	s	SO	U	Z	p
Bölümden Doyumlu Olma Durumu	Evet	123	70,80			
Kararlara Katılım Alt Boyutu	Hayır	26	94,87	1082,5	-2,60	,009
Bilimsel Sosyal ve Teknik	Evet	123	79,62			
Olanaklar Alt Boyutu	Hayır	26	53,13	1030,5	-2,84	,004
Eğitim Öğretimin Niteliği	Evet	123	80,07	975,5	-3,12	
Alt Boyutu	Hayır	26	51,02			,002

Öğrenci doyum ölçeği alt boyutlarından “öğretim elemanları”, “okul yönetimi”, “kararlara katılımı”, “bilimsel, sosyal ve teknik olanaklar” ve “eğitim öğretim niteliği” alt boyutları ile öğrencilerin mesleği isteyerek seçme durumu arasında anlamlı bir fark olduğu ($p < 0,05$) saptanmıştır. Mesleğini isteyerek seçen öğrencilerin “öğretim elemanları” ($3,77 \pm 0,66$), “okul yönetimi” ($3,39 \pm 0,86$), “bilimsel, sosyal ve teknik olanaklar” ($3,47 \pm 0,73$) ve “eğitim öğretim niteliği” ($3,63 \pm 0,76$) alt boyutlarından daha fazla doyum aldıkları belirlenirken, mesleği istemeyerek seçen öğrencilerin “kararlara katılım” alt boyutundan daha yüksek puan aldığı ($3,45 \pm 0,48$) görülmüştür (Tablo 3).

Öğrencilerin, üniversiteden doyumlu olma durumu ile ölçeğin alt boyut puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı incelendiğinde, üniversiteyi isteyerek seçen öğrencilerin “öğretim elemanları” ($3,93 \pm 0,60$), “okul yönetimi” ($3,66 \pm 0,70$), “bilimsel, sosyal ve teknik olanaklar” ($3,67 \pm 0,65$) ve “eğitim öğretim niteliği” ($3,87 \pm 0,65$) alt boyutlarından daha fazla doyum aldıkları belirlenmiştir.

Öğrencilerin yeterli eğitim alma durumu ile yapılan karşılaştırmada ise yeterli eğitim aldığını düşünen öğrencilerin “öğretim elemanları” ($3,88 \pm 0,58$), “okul yönetimi” ($3,57 \pm 0,76$), “bilimsel, sosyal ve teknik olanaklar” ($3,61 \pm 0,71$) ve “eğitim öğretim niteliği” ($3,85 \pm 0,67$) alt boyutlarında daha fazla doyum aldıkları saptanmıştır.

Öğrencilerin öğrenim gördüğü sınıf ile yapılan karşılaştırmada, dördüncü sınıf öğrencilerinin “öğretim elemanları” ($3,84 \pm 0,70$), birinci sınıf öğrencilerinin ise “okul yönetimi” ($3,62 \pm 0,81$), ve “bilimsel, sosyal ve teknik olanaklar” ($3,64 \pm 0,68$), alt boyutlarından daha fazla doyum aldıkları belirlenmiştir (Tablo 3).

Öğrencilerin bölümden doyumlu olma durumu ile yapılan karşılaştırmada; doyumlu olan öğrencilerin, “bilimsel, sosyal ve teknik olanaklar” ($Z = -2,84$, $p = 0,004$) ve “eğitim öğretim niteliği” ($Z = -3,12$, $p = 0,002$) alt boyutundan daha fazla doyum aldıkları ancak bölümden doyumlu olmayan öğrencilerin “kararlara katılımı” alt boyutundan ($Z = -2,60$, $p = 0,009$) daha yüksek puan aldıkları görülmüştür (Tablo 3).

Tablo 4: Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği ile Değişkenlere Göre Puanların Karşılaştırılması (S:149)

Değişken	Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği Toplam Puanı	s	SO	U	Z	p
Mesleği İsteyerek Seçme Durumu	Evet	109	89,61	587,5	-6,82	,000
	Hayır	40	35,19			
Bölümden Doyumlu Olma Durumu	Evet	123	84,03	488	-5,55	,000
	Hayır	26	32,27			
Mezun Olduktan Sonra Mesleği Yapma Durumu	Evet	137	77,53	475,5	-2,41	,016
	Hayır	12	46,13			

Öğrencilerin kişisel ve mesleki özellikleri ile mesleki benlik saygısı ölçeği puanları arasında karşılaştırma yapıldığında, mesleği isteyerek seçen ($Z = -6,82$, $p = 0,00$), bölümden doyumlu olan ($Z = -5,55$, $p = 0,00$) ve mezun olduktan sonra mesleğini yapmak isteyen ($Z = -2,41$, $p = 0,016$) öğrencilerin, mesleki benlik saygısı ölçeğinden daha yüksek puan aldıkları belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin mesleki benlik saygıları ve sınıf durumu karşılaştırıldığında, anlamlı bir farkın olmadığı ($p > 0,05$) saptanmıştır (Tablo 4).

TARTIŞMA

Bir vakıf üniversitesinde öğrenim gören hemşirelik bölümü öğrencilerinin mesleki benlik saygısı ve öğrenci doyum düzeyleri incelendiğinde, çoğunun mesleği isteyerek seçtiği ve bölümden doyumlu olduğu saptanmıştır (Tablo 2). Hakim’in (2014) hemşirelik ve ebellek öğrencileri örnekleminde yaptığı çalışmada, öğrencilerin eğitimlerinden orta düzeyde doyumlu olduğu, Norman ve arkadaşlarının (2005) çalışmasında, hemşirelik öğrencilerinin aldığı eğitim-

den doyumlu olduğunu belirtilmiştir. Diğer bir çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin bölümünde okumaktan doyumlu olduğu (Yangın ve Kırca, 2013), Ulusoy ve arkadaşlarının (2010) çalışmasında ise, öğrencilerin çoğunun hemşirelik mesleğini istemeden seçtiğini ancak şu anda birçok öğrencinin hemşireliği sevdiği belirtilmiştir. Hemşirelikte uzmanlaşma ve görev tanımlarının kanunen yapılmış olması ve mezuniyet sonrası iş bulma oranının yüksek olmasının bu sonuçların elde edilmesinde etkili olduğu söylenebilir.

Bu çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin orta düzeyde doyumlu olduğu ve alt boyutlarından en yüksek puanın “öğretim elemanları”, en düşük puanın ise “kararlara katılım” alt boyutunun elde edildiği görülmüştür (Tablo 2). Konuya ilişkin diğer çalışmalarda da doyum düzeyinin orta olduğu, alt boyutlarda ise en yüksek puan ortalamasının ‘öğretim elemanları’ alt boyutunda olduğu belirlenmiştir (Yangın ve Kırca, 2013; Özdelikara ve Babur, 2016; Görgeç ve Bingöl, 2016). Öğretim elemanlarının danışmanlık hizmetini etkin vermesi, ulaşılabilir olması, öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısının yeterli olmasının öğrenci doyumunun artmasında etkili olduğu varsayılmıştır.

Birinci sınıf öğrencilerin en yüksek doyuma, dördüncü sınıf öğrencilerin ise en düşük doyuma sahip olduğu, dördüncü sınıf öğrencilerinin “öğretim elemanları” alt boyutundan, birinci sınıf öğrencilerinin ise “okul yönetimi” ve “bilimsel, sosyal ve teknik olanaklar” alt boyutlarından daha fazla doyum aldıkları saptanmıştır (Tablo 2). En yüksek doyumun birinci sınıflara ait olması diğer çalışmalarla uyumluluk göstermektedir (Kaynar ve ark. 2006; Kantek ve Kazancı, 2012; Yangın ve Kırca, 2013; Görgeç ve Bingöl, 2016; Özdelikara ve Babur, 2016).

Egelioğlu ve arkadaşlarının (2011) çalışmasında ise, birinci sınıftaki öğrencilerinin doyum puan ortalamaları düşük iken, dördüncü sınıftaki öğrencilerin puan ortalamaları diğer sınıflardan daha yüksek bulunmuştur. Birinci sınıf öğrencilerinin doyumunun yüksek iken dördüncü sınıf öğrencilerinin düşük olması eğitim öğretim sürecinde beklentilerinin yeterince karşılanmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Mesleğini isteyerek seçen öğrencilerin “öğretim elemanları”, “okul yönetimi”, “bilimsel, sosyal ve teknik olanaklar” ve “eğitim öğretim niteliği” alt boyutlarından daha fazla doyum aldıkları ancak mesleği istemeyerek seçen öğrencilerin “kararlara katılım” alt boyutundan daha yüksek puan aldığı görülmüştür (Tablo 3). Yangın ve Kırca’nın (2013) çalışmasında da hemşirelik öğrencilerinin bölümü istemelerinin doyum puanlarını önemli derecede etkilediği ve bölümden doyumlu olan öğrencilerin ölçek puan ortalamalarının diğer gruplara göre daha yüksek olduğu belirtilmiştir.

Bu çalışmada, bölümden doyumlu olan öğrencilerin, “bilimsel, sosyal ve teknik olanaklar” ve “eğitim öğretim niteliği” alt boyutundan daha fazla doyum aldıkları, bölümden doyumsuz olmayan öğrencilerin ise “kararlara katılım” alt boyutundan daha yüksek puan aldıkları saptanmıştır (Tablo 3). Özdelikara ve Babur’un (2016) çalışmasında ise, bölümden doyumlu olan hemşirelik öğrencilerinin tüm ölçek alt boyutlarından yüksek puan aldığı belirtilmiştir.

Üniversiteyi isteyerek seçen öğrencilerin “öğretim elemanları”, “okul yönetimi”, “bilimsel, sosyal ve teknik olanaklar” ve “eğitim öğretim niteliği” alt boyutlarından daha fazla doyum aldıkları saptanmıştır. Özdelikara ve Babur’un (2016) çalışmasında ise okuldan doyumlu olduğunu belirten öğrencilerin, ölçek toplam ve alt boyutlarından diğer gruplara göre yüksek puan aldığı belirtilmiştir.

Bu çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin mesleki benlik saygısı ölçeğinden $115,87 \pm 18,25$ puan aldığı, mesleki benlik saygılarının en düşük birinci sınıf öğrencilerinde, en yüksek ise dördüncü sınıf öğrencilerinde olduğu belirlenmiştir. Şener ve arkadaşlarının (2011) çalışmasında, mesleki benlik saygısı ölçeğinden alınan ortalama puanlar birinci sınıfta $117,24 \pm 18,04$ iken, dördüncü sınıfta $116,93 \pm 14,60$ olduğu belirlenmiştir. Ulusoy ve arkadaşlarının (2016) çalışmasında, hemşirelerin mesleki benlik saygısı ölçeğinden aldıkları puan ortalaması $103,97 \pm 17,1$ olduğu saptanmıştır. Bekar Özen ve arkadaşlarının (2017) çalışmasında, hemşirelik bölümünde okuyan son sınıf öğrencilerinin puan ortalamasının $114,72 \pm 17,32$, sosyal hizmet bölümünde okuyan öğrencilerin puan ortalamasının $121,18 \pm 17,63$ olarak belirlenmiştir. Kılıç’ın (2018) çalışmasında, hemşirelik öğrencilerinin mesleki benlik saygısı puan ortalamasının $113,14 \pm 20,41$ olduğu belirtilmiştir. Yapılan çalışmalar genel olarak değerlendirildiğinde hemşirelik öğrencilerinin puan ortalamalarının benzerlik gösterdiği söylenebilir. Dördüncü sınıf öğrencilerinin mesleki benlik saygısının birinci sınıflara göre daha yüksek olmasının öğrencilerin meslek üyesi olmaya yaklaşmış olmaları ve klinik uygulamalarda yeterli mesleki gözlem yapma olanağını yakaladıkları şeklinde yorumlanabilir.

Mesleği isteyerek seçen, bölümden doyumlu olan ve mezun olduktan sonra mesleğini yapmak isteyen öğrencilerin, mesleki benlik saygısı ölçeğinden daha yüksek puan aldıkları saptanmıştır (Tablo 4). Diğer çalışmalarda da benzer şekilde mesleğini isteyerek seçen hemşirelerin mesleki benlik saygılarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Ulusoy ve ark., 2016; Kılıç, 2018) (Tablo 4).

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışmada, bir vakıf üniversitesinde öğrenim gören hemşirelik bölümü öğrencilerinin mesleği isteyerek seçtikleri ve ailelerinin seçim konusunda etkili olduğu belirlenmiştir. Seçtikleri bölümden ve üniversiteden doyumlu oldukları, yeterli eğitim aldıkları ve mezun olduktan sonra mesleğini yapmayı düşündükleri ancak üniversitenin sosyal kulüplerine üye olmadıkları saptanmıştır. Ayrıca öğrenci doyum ölçeği ile mesleki benlik saygısı ölçeği arasında pozitif yönde zayıf ve ileri düzeyde anlamlı ($r=0,215$, $p=0,008$) bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Mesleğini ve üniversitesini isteyerek seçen ve yeterli hemşirelik eğitimi aldığını düşünen öğrencilerin, öğrenci doyum ölçeği alt boyutlarından “öğretim elemanları, okul yönetimi, bilimsel, sosyal ve teknik olanaklar, eğitim ve öğretim niteliği” boyutundan daha fazla doyum aldıkları belirlenmiştir. Öğrenci doyumunun en yüksek birinci sınıf, en düşük ise dördüncü sınıf öğrencilerinde olduğu, ayrıca dördüncü sınıf öğrencilerinin “öğretim elemanı” alt boyutundan, birinci sınıf öğrencilerinin ise “okul yönetimi ve bilimsel, sosyal ve teknik” alt boyutlardan daha fazla doyum aldıkları saptanmıştır. Hemşirelik bölümünden doyumlu olan öğrencilerin “eğitim, öğretimin niteliği ve bilimsel, sosyal ve teknik olanaklar” alt boyutlarından daha yüksek puan aldığı ancak bölümünden doyumlu olmayanların ve mesleği istemeyerek seçenlerin “kararlara katılım” alt boyutundan daha yüksek puan aldığı görülmüştür.

Öğrencilerin mesleki benlik saygılarının en düşük birinci sınıfta, en yüksek ise dördüncü sınıfta olduğu belirlenip, mesleğini isteyerek seçen, bölümünden doyumlu olan ve mezun olduktan sonra mesleğini yapmayı düşünen öğrencilerin mesleki benlik saygılarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Üniversite öğrenimine başlarken yüksek öğrenci doyumu sağlama beklentisinin öğrenim süresince devam etmesi ve öğretim elemanları tarafından beklentilere yönelik iyileştirme çalışmalarının yapılması önerilebilir. Öğrencilerin üniversitenin sosyal kulüplerine üye olması, bilimsel ve sosyal olanaklardan yararlanmasının desteklenmesi, öğrencilerin kararlara katılımını sağlamak üzere görüş ve önerileri alma yöntemlerinin geliştirilmesi, yönetimin karar sistemlerinde öğrenci temsilcilerinin yer alması, öğrencileri dinlemeye özen gösterilmesi, yanı sıra öğrenci doyumuna yönelik değerlendirme sonuçları ve iyileştirmelerin yönetim toplantılarında gündeme alınması önerilebilir.

Etik Kurul Onayı: İstanbul Aydın Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurul’undan alınmıştır (B.30.2.AYD.0.00.00-480.2/237 sayılı ve 31.01.2018 tarihli).

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Finansal Destek: Yoktur.

Katılımcı Onamı: Öğrenci hemşirelerden bilgilendirilmiş onam alınmıştır.

Ethics Committee Approval: Obtained from Istanbul Aydın University Clinical Research Ethics Committee (B.30.2.AYD.0.00.00-480.2 / 237 dated 31.01.2018).

Conflict of Interest: No conflict of interest was reported.

Funding: None.

Exhibitor Consent: Informed consent was obtained from student nurses.

KAYNAKLAR

Altunay, A., Öz, F. (2006). Hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin benlik kavramı. Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 13:1, 46-59.

Arıca, O. T. (1999). Grupla Psikolojik Danışma Yoluyla Benlik ve Mesleki Benlik Saygısının Geliştirilmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Baybek, H., Yavuz, S. (2005). Muğla Üniversitesi öğrencilerinin mesleki benlik saygılarının incelenmesi. Muğla Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi, 14, 1-23.

Baykal, Ü., Harmancı K. A, Eşkin, E., Altuntaş S., Sökmen, S. (2011). Öğrenci doyum ölçeği - kısa form geçerlik-güvenirlilik çalışması. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 14:4, 60-68.

Bekar Ö. E., Şener K. D., Yılmaz, Ç., Cangür, Ş. (2017). Hemşire ve sosyal çalışmacıların mezuniyet öncesi ve sonrası mesleki benlik saygılarının değerlendirilmesi. Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi, 2:4, 50-55. <https://doi.org/10.5222/SHYD.2017.050>

Civci, H., Şener, E. (2012). Hemşire adaylarının mesleki güdülenme düzeyleri ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi. 5:4, 142-149.

- Egelioglu, N., Arslan, S., ve Bakan, G. (2011).** Hemşirelik öğrencilerinin memnuniyet durumlarının akademik başarıları üzerine etkisi. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 13:1, 11-24.
- Erbil, N., Bostan, Ö. (2004).** Ebe ve hemşirelerde iş doyumunu, benlik saygısı ve etkileyen faktörler. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 7:3, 56-66.
- Filiz, N. Y., Dikmen, Y. (2017).** Hemşirelik eğitiminde aktif öğrenme yöntemlerinin kullanımı: Jigsaw Tekniği. *Journal of Human Rhythm*, 145-150.
- Görgeç, Ö., Bingöl, G. (2016).** Amasya Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin memnuniyet düzeylerinin incelenmesi. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5:3, 116-122.
<https://doi.org/10.5505/bsbd.2016.77045>
- Göriş, S., Kılıç, Z., Ceyhan, Ö., Şentürk, A. (2014).** Hemşirelerin profesyonel değerleri ve etkileyen faktörler. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 5:3, 137-142.
- Hakim, A. (2014).** Nursing students' satisfaction about their field of study. *Journal of Advances in Medical Education & Professionalism*, 2:2, 82-87.
- Hemşirelik Lisans Eğitimi Çalıştayı (2017).** Hemşirelik lisans eğitimi çalıştayı sonuç raporu. Yükseköğretim Kurulu, 29-40.
Erişim tarihi: 14.08.2018 <http://www.yok.gov.tr/web/guest/hemsirelik-lisans-egitimi-calistay-raporu-yayimlandi>.
- Kantek, F., Kazancı, G. (2012).** An analysis of the satisfaction levels of nursing and midwifery students in a health college in Turkey. *Contemporary Nurse*, 42:1, 36-44,
<https://doi.org/10.5172/conu.2012.42.1.36>
- Karaöz, S. (2003).** Hemşirelik eğitiminde klinik değerlendirmeye genel bakış: güçlükler ve öneriler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 6:3, 149-158.
- Kaynar, A., Şahin, A., Bayrak, D., Karakoç, G., Ülke, F. ve Öztürk, H. (2006).** Karadeniz Teknik Üniversitesi Trabzon Sağlık Yüksekokulu hemşirelik öğrencilerinin doyum düzeyleri. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 10:3, 12-19.
- Kılıç, F. H. (2018).** Hemşirelik öğrencilerinin eğitim stresi ve mesleki benlik saygısı arasındaki ilişki. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 5:1, 49-59.
<https://doi.org/10.31125/hunhemsire.431130>
- Özdelikara, A., Babur, S. (2016).** Hemşirelik öğrencilerinin öğrenimlerine ilişkin doyum düzeyi ve etkileyen faktörler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9:1, 2-8.
<https://doi.org/10.17681/hsp.16373>
- Norman, L., Buerhaus, P., Donelan, K., McCloskey, B., Dittus, R. (2005).** Nursing students assess nursing education. *Journal of Professional Nursing*, 21:3, 150 -158.
<https://doi.org/10.1016/j.profnurs.2005.04.003>
- Ulusoy, H., Arslan, Ç., Öztürk, N., Bekar, M. (2010).** Hemşirelik öğrencilerinin eğitimleriyle ilgili memnuniyet düzeylerinin saptanması. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 3:2, 15-24.
- Uslusoy Ç. E., Gürdoğan, P. E., Kurt, D. (2016).** Hemşirelerde mesleki benlik saygısı ve meslektaş dayanışması. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 7:1, 29-35.
- Saydan, R. (2008).** Üniversite öğrencilerinin öğretim elemanlarından kalite beklentileri: Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi örneği. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10:1, 63-79.
- Şener K. D., Karaca, A., Açıkgöz, A., Süzer, F. (2011).** Hemşirelik eğitimi mesleki benlik saygısını değiştirir mi?. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 3, 12-16.
- Torun, S., Arslan, S., Nazik, E., Akbaş, M., Yalçın, Ö. S. (2012).** Hemşirelik öğrencilerinin benlik saygısı ve boyun eğici davranışlarının incelenmesi. *Cumhuriyet Tıp Dergisi*, 34, 399-404.
<https://doi.org/10.7197/1305-0028.1279>

Valizadeh L., Zamanzadeh, V., Badri Gargari, R., Ghahramanian, A., Jabbarzadeh Tabrizi, F., Keogh, B. (2016). Self-esteem challenges of nursing students: an integrative review. *Res Dev Med Educ*, 5:1, 5-11.
<https://doi.org/10.15171/rdme.2016.003>

Yangın B. H., Kırca, N. (2013). Antalya Sağlık Yüksekokulu hemşirelik öğrencilerinin memnuniyet düzeyleri ve etkileyen faktörler. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2:1, 78-94.
<https://doi.org/10.17681/hsp.16373>

Zamanzadeh, V., Valizadeh L., Badri Gargari, R., Ghahramanian, A., Jabbarzadeh Tabrizi, F., Crowley, M. (2016). Nursing students' understanding of the concept of self-esteem: a qualitative study. *Journal of Caring Sciences*, 5:1, 33-41.
<https://doi.org/10.15171/jcs.2016.004>